

Оксана Юрчишин¹, Ольга Криворучко², Тетяна Румілець³

^{1,2} Національний університет “Львівська політехніка”

^{1,2} Інститут архітектури та дизайну

¹ кафедра архітектурного проектування

e-mail: oksana.m.yurchyshyn@lpnu.ua

orcid: 0000-0002-0754-2983

² кафедра архітектурного проектування та інженерії

кафедра містобудування

e-mail: ola_kryvoruchko@ukr.net

orcid: 0000-0001-7643-4225

³ Одеська державна академія будівництва і архітектури

e-mail: Tanya.rumilets@gmail.com

orcid: 0000-0001-9278-249X

МЕТОДИКА ІНТЕНСИВНОГО КУРСОВОГО ПРОЄКТУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ ВОРКШОПУ З РЕОРГАНІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНИХ ЗОН ПРИБЕРЕЖНИХ ТЕРИТОРІЙ У СМТ СЕРГІЙКА ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

© Юрчишин О., Криворучко О., Румілець Т., 2020

<https://doi.org/10.23939/sa2020.01.072>

У статті йдеться про методику проектування і доцільність проведення архітектурних воркшопів для навчання студентів та залучення їх до партисипативного проектування. Як приклад, приведено воркшоп, що відбувався за участі студентів і викладачів з Одеси, Львова, Дніпра, Харкова і Києва у вересні 2016 року у смт Сергіївка Одеської обл. в рамках міжнародного урбаністичного форуму “Території для розвитку. Берег і місто”.

Ключові слова: архітектура, інтенсивне проектування, партисипативне проектування, воркшоп, методологія проектування, реорганізація громадського простору, рекреаційний простір, прибережна територія, коса.

Постановка проблеми. Мета і завдання інтенсивного проектування у формі воркшопу

Воркшоп часто використовується як метод архітектурного проектування у навчальній практиці за кордоном: так, для прикладу, Національний університет “Львівська політехніка” є партнером ТУ Відня з проведення воркшопів, присвячених розвитку територій, міської щільності, квартальної забудови у сформованому міському середовищі. Темі воркшопів, що відбулися за останні п’ятнадцять років кооперації: міські трансформаційні процеси, м. Відень (2016 р.), трансформація існуючого лінійного міста в сучасний міський квартал, м. Харків (2011 р.), редизайн території центрального залізничного вокзалу м. Львова (2012 р.), міське житло, м. Одеса (2008 р.), планування променад м. Ялти (2001 р.), сценарії розвитку зростаючого міста з фокусом на рекреаційну інфраструктуру, м. Ялта, м. Алушта (2000 р.), стратегії трансформації індустріальних територій Львова (1999 р.).

В українській архітектурній практиці воркшоп як метод та етап проектування використовують такі архітектурні бюро: “Бюро Зотов і Ко”: воркшоп із розвитку Музею Івана Гончара (м. Київ, 2016 р.), воркшоп, присвячений темі ревіталізації Телички (м. Київ, 2015); громадська

організація “Урбаністичні ідеї”: воркшоп з ревіталізації площі Митної (м. Львів, 2014), воркшоп з ревіталізації площі св. Теодора (м. Львів, 2015), воркшоп із розвитку парку Культури (м. Львів, 2015), воркшоп Погулянка – простір для людей (м. Львів, 2014).

Воркшоп у проєктній практиці використовується як метод швидкого концептуального проєктування, який передбачає збір вихідних даних на місцевості, опитування мешканців та користувачів, виявлення проблем і потенціалів території проєктування, опрацювання ескізної пропозиції чи ідеї, перелік заходів, необхідних для її втілення та представлення громадськості, медіа, мешканцям чи користувачам досліджуваного простору, обговорення та врахування пропозицій. Воркшоп є ефективним інструментом залучення громадськості та врахування її інтересів, а також об’єднання всіх зацікавлених сторін для вирішення досліджуваної проблеми.

Воркшоп як метод проєктування відзначається високою інтенсивністю, коли за невеликий відтинок часу (наприклад, п’ять днів) може бути досліджена територія, опитані користувачі, проведені дискусії на тему проблематики території й обговорення побажань мешканців, а також сформульовані основні заходи, що відобразяться в ескізному проєктному рішенні. Крім того, воркшоп є гарним інструментом партисипативного проєктування, оскільки залучає мешканців та користувачів і враховує їхні побажання вже на першому етапі проєктування, а також залучає представників міської влади, що впливають на розвиток території проєктування.

Результатом воркшопу можуть бути напрацьовані рішення – заходи щодо певної території, а також візуально передані варіанти попереднього проєктного рішення (ескізні проєкти з кількома варіантами рішення).

Аналіз джерел та публікацій

Цій темі присвячено дослідження різних авторів, зокрема: О. Криворучко (Криворучко О., 2015), Н. Сосонової, С. Тупіся (Сосонова Н., Тупісь С., 2015), І. Швець, А. Петренка (Швець І., Петренко А., 2016), Т. Кашенко (Kashchenko T., 2012), Г. Петришин, Б. Черкеса. (Петришин Г., Черкес Б., 2010). Ці автори розглядають воркшоп як метод проєктування у навчальному процесі та приводять позитивні досвіди проведення різних воркшопів.

Мета дослідження – пропагувати метод інтенсивного проєктування – воркшопу, який є достатньо новим і не дуже розповсюдженим методом архітектурного проєктування, як дієвого способу взаємодії з мешканцями і користувачами просторів та територій при проєктуванні та способу отримання різних варіантів рішення поставленого завдання.

Виклад основного матеріалу

Цілі і завдання воркшопу з реорганізації рекреаційних зон прибережних територій у Сергіївці

Воркшоп відбувався за участі студентів і викладачів з Одеси, Львова, Дніпра, Харкова і Києва у вересні 2016 року у смт Сергіївка (Одеської обл.) у рамках Міжнародного урбаністичного форуму “Території для розвитку. Берег і місто”. Завданням воркшопу було опрацювання пропозицій для трьох ділянок проєктування: міський лінійний парк, міст між суходолом і косою, коса. Оскільки учасників було близько 60 осіб, то утворилося 6 команд, по дві на кожну територію. Половина команд зосередилася на короткотермінових заходах, інша – на довготермінових, таким чином на кожну ділянку було розроблено по дві пропозиції. Цілі воркшопу були: оживити занедбані міські території, повернути їх сезонним користувачам і мешканцям, відновити їхню роль у структурі міста, задати наступний розвиток територій на короткий і довгий термін.

Перебіг воркшопу

Воркшоп із реорганізації рекреаційних зон прибережних територій у Сергіївці відбувався протягом п'яти днів. *День перший* воркшопу присвячений дослідженню трьох об'єктів проектування на місцевості: території старого міського парку, території набережної коси і моста, що сполучає суходіл з косою. Крім того, відбулося знайомство з головним архітектором, який ознайомив із стратегіями розвитку цих територій від міської влади. Результатом першого дня роботи був зроблений мапінг по трьох ділянках, SWOT-аналіз і зібрані враження за трьома напрямками: - перші враження або що найбільше запам'яталося на ділянці, - потенціали ділянки, - завдання території. Мапінг містив схеми на вибір (за доцільністю): функціональне використання території в різну пору доби, зв'язки території з оточенням: візуальні, пішохідні, транспортні, атрактори території, проблеми чи несумісні з майбутніми завданнями території об'єкти або функції.

День другий воркшопу поєднував завершення роботи над мапінгом і SWOT-аналізом першого дня, презентацію результатів цієї діяльності. Також – роботу над своєю ідеєю щодо вибраної території (одна з трьох). Під час представлення своєї ідеї основна увага зосереджувалася на трьох питаннях: “що ми робимо?”, “для кого ми це робимо?”, “навіщо ми це робимо?”.

Внаслідок представлення персональних ідей щодо кожної території, сформувалися команди (6, по дві на кожну територію). Половина команд зосередилася над короткотерміновими заходами, друга половина – над довготерміновими. *День третій* – кожна команда розробляла слоган для своєї ідеї і її логотип. Крім того, конкретизувалася ідея, відбувалися консультації з тьюторами, ввечері – представлення ідей і обговорення в групах. Після обговорення учасники воркшопу працювали над уточненням своїх концепцій. *День четвертий* – продовження роботи в групах, конкретизація засобів (відповідь на питання: що ми робимо? як ми цього досягаємо? для кого ми це робимо?) і архітектурного образу (колажування). Ввечері – представлення ідей і обговорення в групах. *День п'ятий* – роздрук листів проектною пропозиції – було заплановано по 3 листи від кожної групи (всього 6 груп) і презентація ідей від кожної групи (до 20 хв. від групи), обговорення, критика і побажання. Проектна ескізна пропозиція включала: 1-ий лист – узагальнення передпроектного аналізу, мапінгу, що включав використання території, атрактори, зв'язки території, пішохідні і транспортні сполучення, видові точки, ін.; 2-ий лист - SWOT-аналіз; 3-ий лист – ідея, цілі, засоби, заходи, вигляди/колажі. Особливістю цього архітектурного воркшопу була участь у ньому проектних менеджерів, що зосередилися в роботі над SWOT-аналізом та засобами реалізації проекту, також був порахований попередній бюджет реалізації кожного проекту і зроблено розрахунок ризиків для проекту.

Приклади проектних рішень, отриманих у рамках воркшопу

Перший із шести проектів, що створювалися в рамках воркшопу з реорганізації рекреаційних зон прибережних територій у Сергіївці. Ідея проекту – відродження занедбаної пішохідної алеї, загубленої у хащах містечка, через її тематичне наповнення, збільшення діапазону соціальної комунікації та створення позитивних сценаріїв рекреації.

Основні цілі проекту: відновити значення центральної алеї в структурі поселення, зацікавити різні вікові групи населення і відпочивальників, створити однаково зручні умови для маломобільного населення. Цього можна досягнути через функціональне збагачення території, реконструкцію занедбаних зелених насаджень та відновлення їх значення, нове використання закинутих будівель, збагачення алеї новими ландшафтними засобами, безбар'єрність простору, а також проектом передбачено програму заходів для цілорічного використання алеї містянами і відпочивальниками. Куратори: Тетяна Румілець (Одеса), Валентин Шароватов (Львів), Ольга

Криворучко (Львів). Учасники: Євген Чернат, Ганна Чернат, Надія Кищенко, Євгенія Лихачева (Одеса), Оксана Бончик, Василь Гуменяк (Львів), Аліна Міхальченко, Анатолій Петренко (Дніпро), Ірина Пахар (Харків).



Рис. 1. Фрагмент: центральний парк, короткострокові заходи, генплан

Другий проєкт із шести проєктів, що створювалися в рамках воркшопу з реорганізації рекреаційних зон прибережних територій у Сергіївці. Метою проєкту є створити органічний простір з максимальним збереженням існуючого зеленого масиву. А також: змінити звичне сприйняття лінійного простору і розвиток особистості. Основою концепції розвитку парку є цикличність природи і людини. Проєктні рішення спрямовані на збереження зелених насаджень, логічне завершення алеї оглядовим майданчиком, влаштування різнорівневих переходів, пішохідного моста, ознакування центральної осі алеї парку, формування безбар'єрного середовища, розмежування велосипедних і пішохідних потоків.

Куратори: Тетяна Румілець (Одеса), Валентин Шароватов (Львів), Ольга Криворучко (Львів).
Учасники: Христина Муха, Давид Піщев, Кіріл Цуман, Олександр Колодін, Альона Сидоренко, Анна Вигуляр, Юлія Голуб, Юрій Усков.

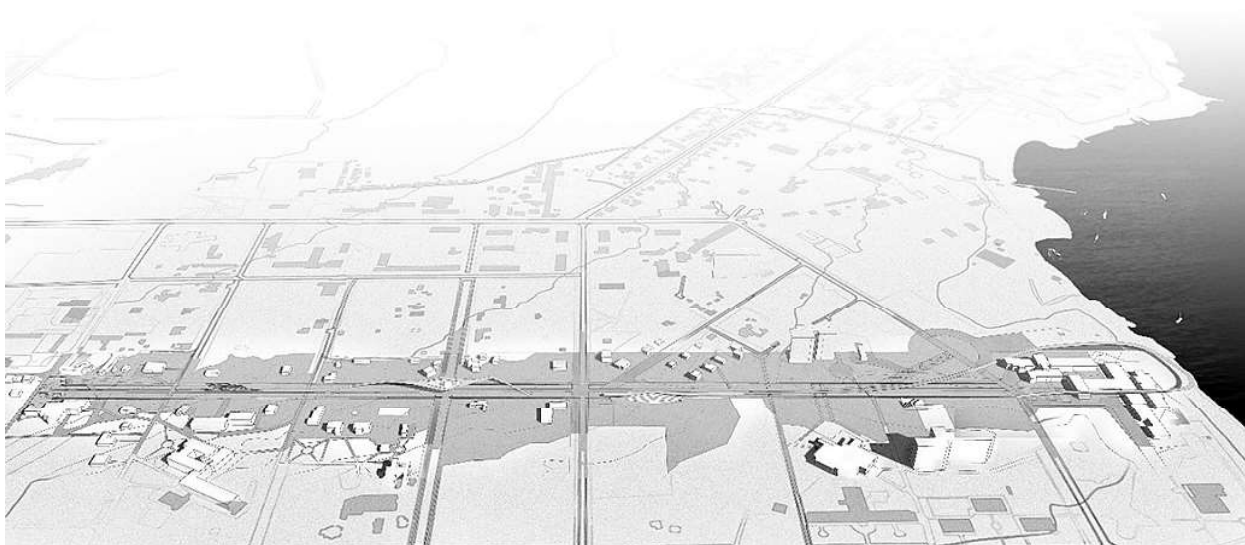


Рис. 2. Фрагмент: центральний парк, довгострокові заходи, генплан

Третій проєкт із шести проєктів, що створювалися в рамках воркшопу з реорганізації рекреаційних зон прибережних територій у Сергіївці, присвячений короткостроковим заходам із ревіталізації моста, довжиною в один кілометр, що веде із суходолу, через лиман на косу до моря. Цілі проєкту: багатофункціональність, безбар'єрність, комфортність, міст як арт-об'єкт, безпека. Сопособи рішення: модульність і мобільність, влаштування пандусів, велодоріжок, пішохідних шляхів, облаштування зон відпочинку, використання енергоефективних установок для сонцезахисту і вітрозахисту, влаштування анімованих поручнів, біонічних пергол, додання тривожних кнопок. У вхідній зоні влаштовується паркінг для автомобілів, велопаркінг і велопрокат, інфоцентр для туристів, передбачено можливість спуску до води, пірс для човнів і вітрильників, додаються елементи благоустрою, такі як лавки, урни для сміття, влаштовуються зелені зони для короткого перепочинку.

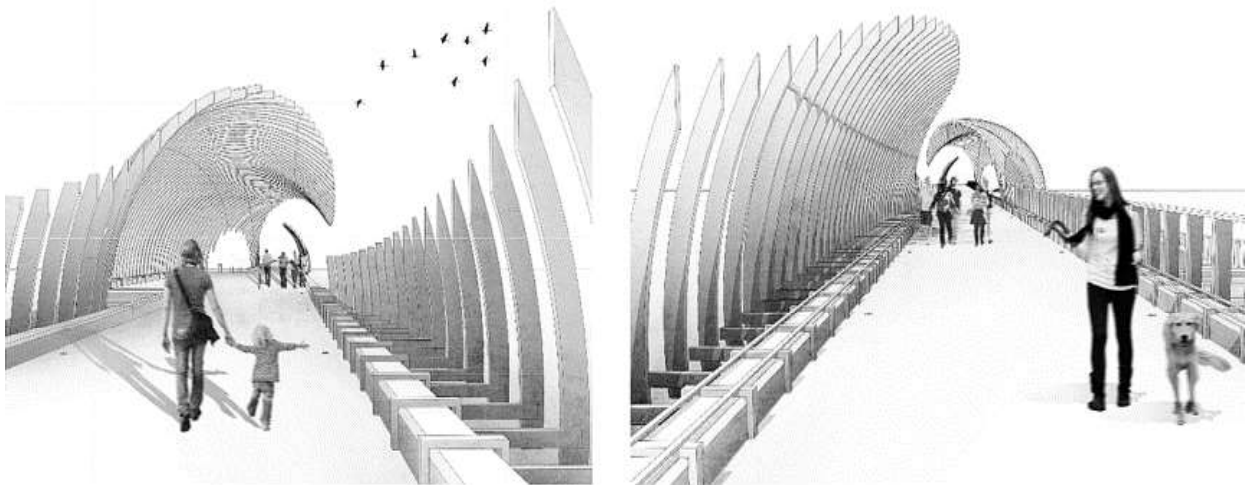


Рис. 3, 4. Фрагмент: міст, короткострокові заходи, елементи конструкцій сонцезахисту

Друга вхідна зона з боку коси і моря передбачає влаштування площі з оглядовим майданчиком, що піднімається на один рівень над косою, парковки для велосипедів і електрокарів, влаштування затінених місць для відпочинку. У короткострокових заходах важливе місце посідають елементи для сидіння, доступу до води і огляду лиману, а також сонцезахисні конструкції - все те, що можна реалізувати впродовж першого року реконструкції. Учасники: Глеб Левченко, Олександр Яненко, Талліса Балабан, Марина Марсуленко, Сергій Вітальєвич, Катерина Рибенчук, Катерина Миронова. Тutori: Тетяна Румілець (Одеса), Нікіта Белокопитов (Київ-Львів), Ольга Криворучко (Львів).

Четвертий проєкт, що створювався в рамках воркшопу з реорганізації рекреаційних зон прибережних територій у Сергіївці, присвячений довгостроковим заходам з ревіталізації моста. Пріоритети проєкту: функціональність, безпека і естетичність, які досягаються з допомогою розширення мосту в певних місцях, додаванням нових функцій і впорядкуванням існуючих, розділенням транспортних потоків на швидкі і повільні і забезпечення їхнього зручного і цікавого перебігу, створення впізнаваного архітектурного образу, озеленення і сонцезахист.

Куратори: Тетяна Румілець (Одеса), Нікіта Белокопитов (Київ-Львів), Ольга Криворучко (Львів). Учасники: Любов Титаренко, Анастасія Татаренко, Наталія Гавеля, Євгеній Мартиненко, Аліна Дядькіна, Олександр Малкович, Галина Сіма, Володимир Торган.

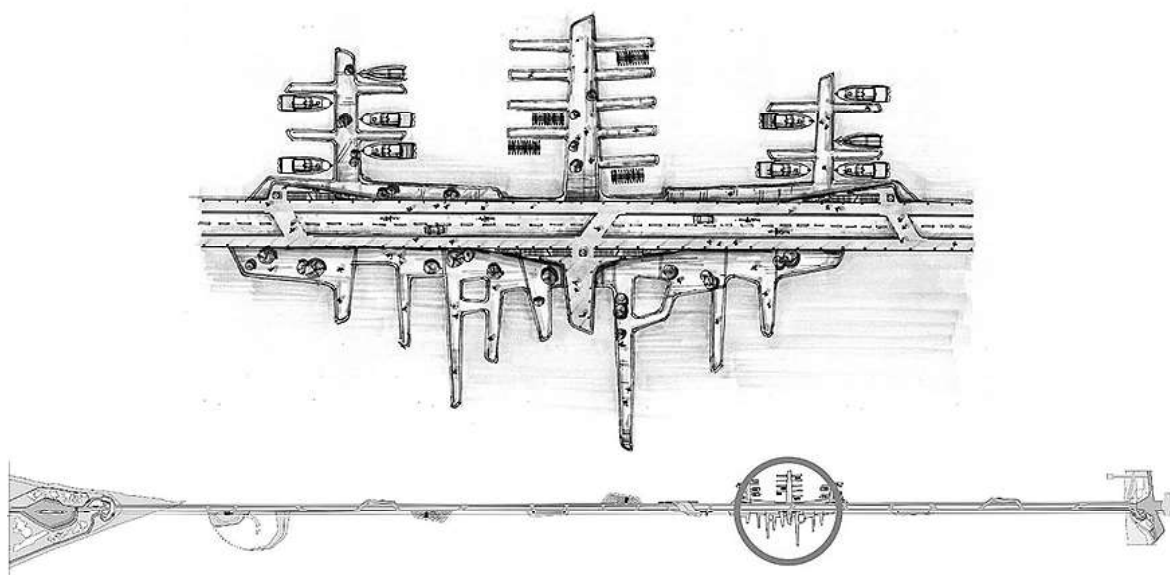
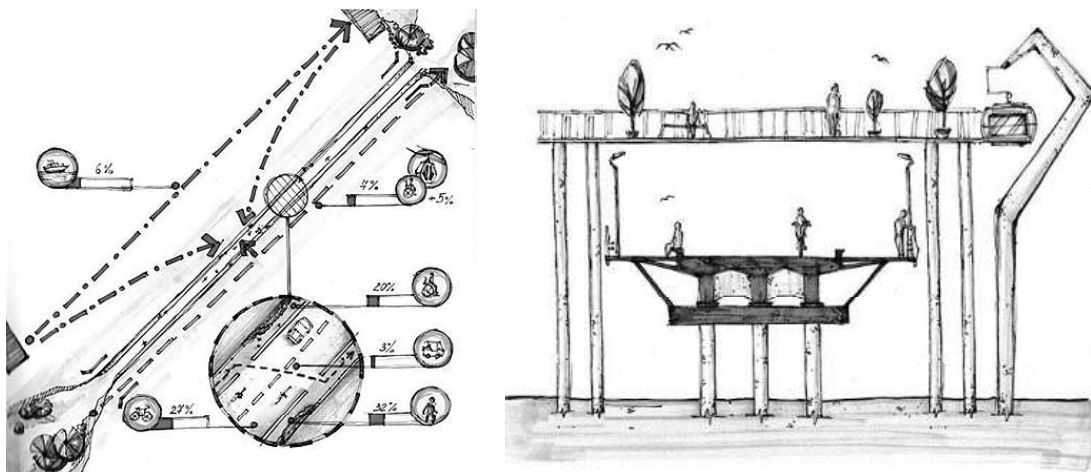


Рис. 5, 6, 7. Фрагменти: міст, довгострокові заходи, схема розмежування шляхів

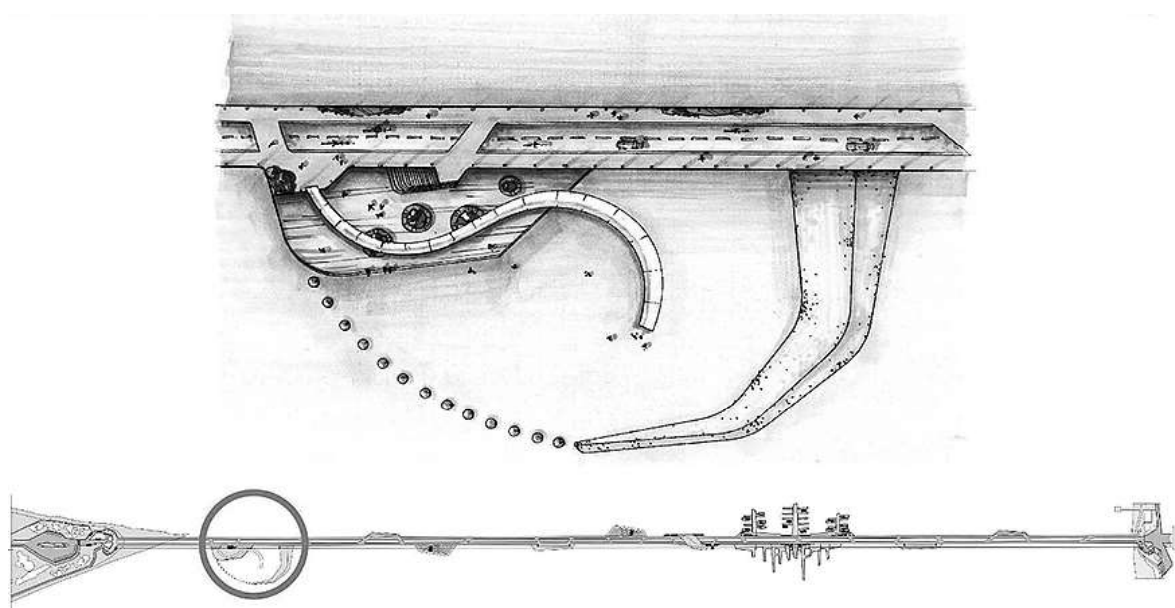


Рис. 8. Фрагмент: міст, довгострокові заходи, концепція розширення моста

П'ятий проєкт, що створювався в рамках воркшопу з реорганізації рекреаційних зон прибережних територій у Сергіївці, присвячений короткостроковим заходам з ревіталізації коси.

Коса є цікавим природним утворенням, що не має чітких меж (ширина коси змінюється від 50 до 100 м), а також не може забудовуватися капітальними будівлями і спорудами. Тому проєкт пропонує за короткий час і мінімальними засобами облаштувати косу для комфортного користування мешканцями та відпочивальниками із довколишніх санаторіїв. Це досягається через збереження існуючого “духу місця” – природних елементів ландшафту, зелених насаджень, використання екологічних локальних матеріалів. Також вагома частка відвідувачів пляжу є маломобільними і старшими людьми, тому проєкт передбачає створення зручних доріжок, спусків до води, диференціацію доріжок на пішохідні і велосипедні. Проєкт передбачає розширення часу використання коси до всесезонного, через влаштування вітрозахисних конструкцій, дерев'яних палуб для споглядання моря, спортивної зони. Крім того, у проєкті розроблено айдентику для коси, яка популяризуватиме її як об'єкт рекреації. Тутори: Тетяна Румілець (Одеса), Оксана Юрчишин (Львів), Ольга Криворучко (Львів). Учасники: Роберт Митричко, Марічка Рибенчук, Дар'я Карпенко, Даниїл Ольховик, Ірина Мерилова, Аліна Близнюк, Руслан Жарук, Тетяна Таранець.



Рис. 9. Фрагменти: коса, короткострокові заходи, пляжна зона, колаж



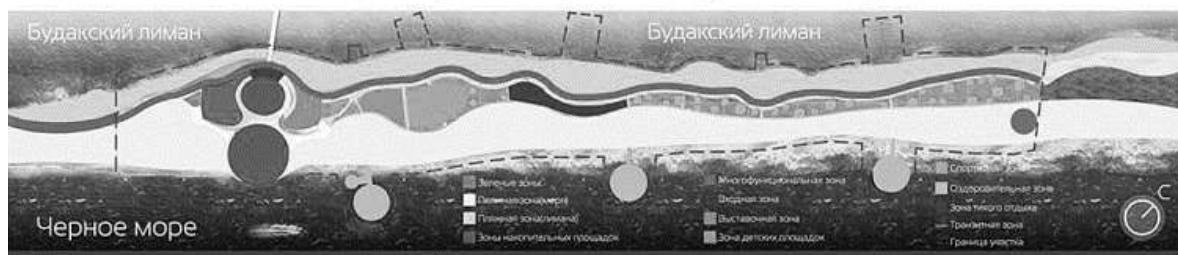
Рис. 10. Фрагмент: коса, короткострокові заходи, пляжна зона, диференціація пішохідних і велосипедних шляхів, колажі

Шостий проєкт, що створювався в рамках воркшопу з реорганізації рекреаційних зон прибережних територій у Сергіївці, присвячений довгостроковим заходам із ревіталізації коси. Переваги коси: гарні краєвиди, двосторонні пляжі, відсутність автомобілів і природний ландшафт. Серед проблем: відсутність благоустрою, неправомірна забудова, сміття і недоступність для людей з особливими потребами. Тому основні цілі проєкту: збереження існуючого природного ландшафту через засоби з укріплення коси, збереження привабливості природи, краєвидів, атмосфери, через мінімальні втручання, облаштування зручних доріжок і підходів до моря, внесення нових функціональних атракторів, розсосередження по косі з метою покращення функціональності пляжу і розсосередження відпочивальників на більшій протяжності коси. Тutori: Оксана Юрчишин (Львів), Тетяна Румилець (Одеса), Ольга Криворучко (Львів). Учасники: Олег Агафонов, Маргарита Ведерникова, Марк Дунай, Сергій Макуховський, Тетяна Морозова, Інна Христофорова, Владислава Шевченко, Аркадій Шупляков.

Генеральный план



Функциональное зонирование



Сечение по рельефу



Рис. 11, 12. Фрагменти: коса, довгострокові заходи, диференціація пішохідних і велосипедних шляхів, колажі

Висновки і рекомендації.

Архітектурний воркшоп як метод проєктування є доцільним для введення в архітектурному навчанні та дієвий спосіб залучення студентів до партисипативного проєктування. Як приклад наведено воркшоп, що відбувався за участі студентів і викладачів з Одеси, Львова, Дніпра, Харкова і Києва у вересні 2016 року у смт Сергіївка Одеської обл. в рамках Міжнародного урбаністичного форуму “Території для розвитку. Берег і місто”.

Бібліографія

Kashchenko T., 2012 *Workshop as a creative method in achivment of sustainable architecture goals - Dall'ex tempore al workshop. Esperienze di ricerca e progetto*, Roma: Gangemi editore, p. 82–86.

Криворучко О., 2015, Методи поживлення громадського простору на прикладі воркшопу з ревіталізації площі Митної у Львові, *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Архітектура: збірник наукових праць*, № 816, Львів: Вид-во Львівської політехніки, с. 125–132.

Соснова Н., Тупіс С., 2015. Проблеми містобудівного розвитку малих міст (на прикладі м. Тячева та смт Бурштина Закарпатської області), *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Архітектура: збірник наукових праць*, № 836, Львів: Вид-во Львівської політехніки, с. 144–150.

Черкес Б., Петришин Г., 2010, "Формування дизайну у Львівській архітектурній школі", *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Архітектура: збірник наукових праць*, № 674, Львів: Вид-во Львівської політехніки, с. 144–150.

Швець І., Петренко А., 2016, Міжнародні проекти ДВНЗ ПДАБА, *Новини інженерної науки Придніпров'я*, Дніпропетровськ, с. 71–72.

References

Kashchenko T., 2012 *Workshop as a creative method in achivment of sustainable architecture goals - Dall'ex tempore al workshop*. Esperienze di ricerca e progetto, Roma: Gangemi editore, p. 82–86.

Kryvoruchko O., 2015, Metody pozhvavlennya hromads'koho prostoru na prykladi vorkshopu z revitalizatsiyi ploschi Mytnoyi u L'vovi, *Visnyk Natsional'noho universytetu "L'vivs'ka politekhnika". Seriya: Arkhitektura: zbirnyk naukovykh prats'*, № 816, L'viv: Vyd-vo NULP, s. 125–132.

Sosnova N., Tupis' S. 2015, Problemy mistobudivnoho rozvytku malykh mist (na prykladi m. Tyacheva ta smt Burshtyna Zakarpat's'koyi oblasti), *Visnyk Natsional'noho universytetu "L'vivs'ka politekhnika". Seriya: Arkhitektura: zbirnyk naukovykh prats'*, № 836, L'viv: Vyd-vo LP, s. 144–150.

Cherkes B., Petryshyn H., 2010, "Formuvannya dyzaynu u L'vivs'kiy arkhitekturniy shkoli", *Visnyk Natsional'noho universytetu "L'vivs'ka politekhnika". Seriya: Arkhitektura: zbirnyk naukovykh prats'*, № 674, L'viv: Vyd-vo LP, s. 144–150.

Shvets' I., Petrenko A., 2016, Mizhnarodni proekty DVNZ PDABA, *Novyny inzhenernoyi nauky Prydniprov'ya*, Dnipropetrovs'k, s. 71–72.

Olga Yurchyshyn¹, Oksana Kryvoruchko², Tetyana Rumilets³

^{1, 2} Lviv Polytechnic National University,

^{1, 2} Institute of Architecture and Design,

¹ Department of Architectural Design,

e-mail: oksana.m.yurchyshyn@lpnu.ua

orcid: 0000-0002-0754-2983

² Department of Architectural Design and Engineering,

e-mail: ola_kryvoruchko@ukr.net

orcid: 0000-0001-7643-4225

³ Odesa State Academy of Civil Engineering and Architecture

Department of City Planning,

e-mail: Tanya.rumilets@gmail.com

orcid: 0000-0001-9278-249X

METHOD OF INTENSIVE ARCHITECTURAL DESIGN ON THE EXAMPLE OF WORKSHOP: THE REORGANIZATION OF RECREATIONAL ZONES OF COASTAL AREAS IN SERGIIVKA VILLAGE, ODESSA REGION

© Yurchyshyn O., Kryvoruchko O., Rumilets T., 2020

The article describes the design methodology and appropriateness of architectural workshops for student learning and their involvement in participatory planning. As an example, given an architectural workshop that took place in September 2016 in the village Sergiivka, Odessa region at International urban forum "Area for development. Beach and city" with the participation of students and tutors from Odessa, Lviv, Dnipro, Kharkiv and Kyiv.

The task of the workshop was the elaboration of proposals for the design of three sites: urban linear park, bridge between land and sea spit, sea spit. Because the participants were about 60 people, there were formed six teams, two for each site. Half of the teams focused on short-term measures, the other – on the long-term measures, so each site has got two developed proposals. The objectives of the workshop were: to revive abandoned urban areas, to return them to seasonal users and residents, to restore their role in the structure of the city, to propose the following development of the sites for short and long term.

The feature of this workshop was a collaboration in the project an architectural students with project managers, which have focused at work on SWOT-analysis and practical tools of realization of the project, it was also counted preliminary budget of implementation and risk-calculation for each project.

Workshop in design practice usually used as a method of rapid conceptual designing, which involves the collection of baseline data on the site, a survey of residents and users, identify problems and potentials of the site, processing preliminary suggestions and ideas, a gathering of the list of measures for its implementation, presentation for public and media, residents and users of the studied area, discussions and consideration of proposals. A workshop is an effective tool for community involvement and consideration of its interests, and to unite all stakeholders for solving the investigated problem.

Workshop as a method of designing is characterized by high intensity. Besides, the workshop is a good tool for participatory planning, as well as attracting residents and users and takes into account their wishes at the first design phase and involves representatives of local authorities that have an impact on the design area.

The results of the workshop can be tried and tested solutions - measures on a specific territory and visually submitted preliminary versions of the project design (conceptual design multiple-choice decision).

The idea of the project in the revival of an abandoned pedestrian mall, lost in the thickets of the city, through its thematic content, increase the range of social communication and creating positive scenarios recreation.

The architectural workshop in the village Sergiivka, Odessa proposed interesting solutions for the town: the reviving an abandoned pedestrian alley, lost in the town through its thematic content, increase the range of social communication and creating positive scenarios for recreation. Next proposals: to interest users in different age and with different needs, to create convenient conditions for disabled and elderly users. This can be achieved through the right functional zoning of the area, reconstruction of abandoned green spaces and restore their values, the new use of abandoned buildings. New landscaping for the alley includes enrichment means with a program of activities for year-round use for townspeople and guests.

Key words: architecture, architectural studies, intensive design, participatory design, workshop, design methodology, public space, reorganization of the public space, recreation space, coastal areas.